

умовах трансформаційних змін. Запропоновані підходи сприяють підвищенню ефективності управління логістичними потоками в силових структурах.

Література

1. Грещак М. Г. Управління витратами / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. – К. : КНЕУ, 2020. – 131 с.
2. Сухарева Л. А. Контролінг – Основи управління бізнесом / Л. А. Сухарева, С. Н. Петренко. – К. : Ніка-центр, 2021. – 208 с.
3. Турило А. М. Управління витратами підприємства / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Ту-рило. – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 120с.

УДК 330.341.01

Климентова Марія Віталіївна,
аспірант Національний технічний університет «ХПІ»,
м. Харків

Ціноутворення на госпдоговірну тематику університетів

У сучасних умовах розвитку економіки знань університети стають не лише центрами освітньої та наукової діяльності, а й активними учасниками ринкових відносин. Одним із ключових інструментів інтеграції університетів у національну та міжнародну економіку є виконання господарсько-договірних науково-дослідних робіт (НДР), які здійснюються на замовлення підприємств, організацій чи державних структур. Ефективне ціноутворення на такі роботи є важливою умовою забезпечення фінансової стабільності університетів, стимулювання інноваційної активності та підвищення конкурентоспроможності їхніх наукових підрозділів. Актуальність проблеми зумовлена необхідністю врахування низки чинників — від витрат на оплату праці та матеріально-технічне забезпечення до ринкової вартості наукових результатів, можливостей комерціалізації та довгострокового ефекту співпраці. Тому формування справедливої та гнучкої цінової політики у сфері госпдоговірних тем університетів виступає стратегічним завданням.

Ціноутворення на госпдоговірну тематику університетів базується на поєднанні економічних та правових підходів:

- витратний підхід — ціна формується на основі фактичних витрат (зарплата виконавців, відрахування на соціальні фонди, амортизація обладнання, витрати на матеріали, комунальні послуги тощо);
- ринковий підхід — враховуються середні ринкові ціни на аналогічні наукові послуги, рівень конкуренції, унікальність результатів;
- ціннісний підхід — орієнтація на економічний ефект для замовника (наприклад, підвищення продуктивності, оптимізація витрат, впровадження нових технологій);

- нормативний підхід — ціна визначається згідно з чинними нормативно-правовими документами, методичними рекомендаціями МОН України, внутрішніми положеннями університету.

Формування ціни передбачає виділення кількох основних елементів:

1. Основна заробітна плата виконавців — визначається виходячи з трудомісткості теми, кваліфікації персоналу та ставок оплати.
2. Нарахування на заробітну плату (єдиний соціальний внесок, податки та обов'язкові платежі).
3. Матеріальні витрати — закупівля реактивів, матеріалів, комплектуючих, програмного забезпечення, оплата послуг сторонніх організацій.
4. Амортизаційні відрахування — наукове обладнання, комп'ютерна техніка, лабораторні прилади.
5. Загальноуніверситетські накладні витрати — комунальні послуги, утримання приміщень, адміністративні витрати.
6. Рентабельність / прибуток — планова надбавка (зазвичай 10–30%), яка дозволяє університету формувати резерви для розвитку.

До особливостей ціноутворення в університетському секторі пропонуємо віднести наступні положення.

Інноваційний характер робіт — теми часто мають дослідницький характер, тому оцінка витрат є наближеною, а ринкові аналоги можуть бути відсутніми. Наявність прихованих ефектів — для замовника робота може мати значно більшу вартість у майбутньому, ніж безпосередньо сплачена ціна. Регуляторні обмеження — університети зобов'язані дотримуватися державних стандартів фінансової звітності та податкових правил. Гнучкість переговорів — ціна часто встановлюється в процесі домовленостей між замовником та виконавцем з урахуванням взаємних інтересів. Соціальна складова — госпдоговірні роботи слугують також освітнім цілям: залучення студентів і аспірантів, підвищення кваліфікації науковців.

В якості ефективних методів оцінки ефективності ціноутворення пропонуємо визначати:

- фінансова ефективність: порівняння витрат і доходів від госпдоговірних робіт, рівень рентабельності, окупність;
- наукова ефективність: кількість отриманих патентів, публікацій, нових технологічних рішень;
- соціально-економічна ефективність: вплив на розвиток регіону, підвищення якості освітнього процесу, формування іміджу університету;
- інноваційна ефективність: комерціалізація результатів, можливість подальшого масштабування.

Слід також звернути увагу і на наявність певних проблем: недостатня прозорість у механізмах формування ціни; складність прогнозування витрат у довгострокових дослідженнях; відсутність чітких методичних рекомендацій у багатьох університетах; низька платоспроможність частини замовників, особливо у сфері малого та середнього бізнесу; ризик недооцінки інтелектуальної складової роботи.

Наші рекомендації щодо вдосконалення системи ціноутворення включають в себе: розробити єдину методику для університетів із урахуванням специфіки різних галузей; запроваджувати елементи value-based pricing (ціноутворення, що базується на цінності результату для замовника); використовувати проектно-орієнтовані калькуляційні моделі з поетапним фінансуванням; формувати електронні бази даних витрат для підвищення прозорості й прогнозованості; встановлювати гнучкі коефіцієнти рентабельності залежно від складності тематики; активніше залучати студентів і молодих науковців до робіт, що дозволяє знижувати витрати й водночас підвищувати практичну підготовку.

Ціноутворення на госпдоговірну тематику університетів є багатофакторним процесом, що поєднує економічні розрахунки, ринкові умови та соціально-наукову місію закладів вищої освіти. Ефективне формування ціни забезпечує не лише фінансову стабільність університетів, але й підвищує їхню роль як центрів інноваційного розвитку.

УДК 657.3:658.15

Кондратюк І.М.,
старший викладач,

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Харків

Фінансове забезпечення як чинник досягнення цілей підприємства в умовах трансформаційних змін

Сучасні умови господарювання, що характеризуються високою мінливістю та трансформаційними змінами, обумовлюють необхідність пошуку нових підходів до оцінки результативності діяльності підприємств. Традиційно досягнення розглядається як позитивний результат зусиль, успіх [1]. Однак у контексті фінансово-економічних систем досягнення цілей підприємства неможливе без ефективного механізму їх фінансового забезпечення, яке виступає як критичний ресурсний обмежувач та одночасно ключовий драйвер розвитку[1].

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування ролі фінансового забезпечення як інтегрального чинника досягнення стратегічних цілей підприємства в умовах невизначеності. Дана мета безпосередньо пов'язана з тематичним напрямком конференції «Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання», оскільки розкриває вплив фінансових ресурсів на кінцеві результати діяльності.

Для досягнення мети було використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу для вивчення взаємозв'язку між фінансовим забезпеченням і досягненням цілей, метод логічного узагальнення для формування висновків, а також системний підхід для розгляду фінансового забезпечення як елемента фінансово-економічної системи підприємства[2].